

Briselē, 2026. gada 9. aprīlī
(OR. en)

7982/26

AGRI 245
AGRIFIN 74
FORETS 49
PROCIV 70
ENV 317

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Temats:	Lauksaimniecības un ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas stratēģiskā nozīme dabas ugunsgrēku riska novēršanas un noturības stiprināšanā – Komisijas sniegta informācija – viedokļu apmaiņa

---

Komisijas paziņojumā par *dabas ugunsgrēku riska integrētu pārvaldību* (dok. 7652/26) ir aplūkota ekoloģiskā, ekonomiskā, kultūras un sociālā dimensija visā riska pārvaldības ciklā (novēršana, sagatavotība, reaģēšana un atveseļošana). Paziņojums ir atbilde uz steidzamo vajadzību rīkoties dabas ugunsgrēku riska pārvaldības jomā, un tas visas politikas jomas un dalībniekus apvieno kopīgā pieejā dabas ugunsgrēku riska mazināšanai. Paziņojuma pamatā ir apspriešanās ar ES iestādēm un struktūrām, dalībvalstīm, ekspertiem, ieinteresētajām personām un akadēmiskajām aprindām, un tā mērķis ir stiprināt sadarbību ar tiem, lai risinātu pieaugošās problēmas saistībā ar dabas ugunsgrēku riskiem.

Eiropas Savienībā pieaug dabas ugunsgrēku mērogs, biežums un postošā ietekme, radot būtiskus starpnozaru riskus. Dati par 2025. gada dabas ugunsgrēku sezonu liecina, ka ES ir izdeguši vairāk nekā 1 miljons hektāru – platība, kas ir lielāka par Kipras teritoriju. Dabas ugunsgrēku skartās teritorijas ziņā Eiropas Savienībā tas ir vēsturiski augstākais rādītājs. Četros no pēdējiem pieciem gadiem izdegušās platības ir pārsniegušas vēsturiski vidējo rādītāju, un ir palielinājusies arī ugunsgrēku intensitāte. Dabas ugunsgrēki vairs nenotiek tikai Dienvidēiropā, bet skar arī kontinenta centrālos, ziemeļu un austrumu reģionus. Šai parādībai ir plašas sekas, tostarp zaudētas dzīvības, ekosistēmām nodarīts kaitējums, gaisa kvalitātes pasliktināšanās, augsnes degradācija, erozija, bioloģiskās daudzveidības zudums un negatīva ietekme uz lauksaimniecību, mežsaimniecību un infrastruktūru. Saskaņā ar aplēsēm dabas ugunsgrēki Eiropas Savienībai ik gadus nodara aptuveni 2,5 miljardu EUR lielu ekonomisko kaitējumu.

Klimata pārmaiņas ir galvenais katalizators biežākiem karstuma viļņiem, sausumam un augstai temperatūrai, jo tiek radīti apstākļi, kas veicina dabas ugunsgrēku izcelšanos un izplatīšanos. Izmaiņas zemes apsaimniekošanā, dabisko ekosistēmu degradācija, lauku iedzīvotāju skaita samazināšanās un atteikšanās no tradicionālajām lauksaimniecības metodēm ir izraisījuši degmateriālu uzkrāšanos lielās platībās. Tajā pašā laikā pilsētu teritorijas paplašināšanās, pārņemot meža platības, ir palielinājusi meža ugunsgrēku risku. Cilvēka darbības izraisīto dabas ugunsgrēku īpatsvars sasniedz pat 96 % no dabas ugunsgrēkiem, tādējādi tā ir galvenais dabas ugunsgrēku izcelšanās cēlonis. Dabas ugunsgrēkus parasti izraisa ar infrastruktūru saistītas dzirksteles vai apzinātas darbības.

Nekontrolētas veģētācijas izraisīta degmateriālu uzkrāšanās paaugstina lielu dabas ugunsgrēku iespējamību. Tāpēc izšķiroša nozīme dabas ugunsgrēku novēršanā ir lauksaimniekiem, mežsaimniekiem un lauku kopienām. Lai samazinātu dabas ugunsgrēku intensitāti un palēninātu ugunsgrēku izplatīšanos, svarīgas ir aktīvas un ilgtspējīgas zemes apsaimniekošanas metodes, piemēram, ganīšana, meža retināšana, sugu dažādošana un daudzveidīgāku ainavu veicināšana.

ES nodrošina finansējuma avotus novēršanai, sagatavotībai, reaģēšanai un atvēršanai. Lai nodrošinātu efektivitāti, ir jāuzlabo šī finansējuma izsekošana un stratēģiska izmantošana. Kopējā lauksaimniecības politika (KLP) ir atbalstījusi sauszemes pasākumus dabas ugunsgrēku novēršanai un atjaunošanai. Ir ierosināts 2028.–2034. gada plānošanas periodā turpināt izmantot pašlaik pieejamos instrumentus, tostarp tos, kas paredzēti mežu un lauksaimniecības zemes atjaunošanai pēc dabas katastrofām. Noturību pret ugunsgrēkiem veicina arī citi pasākumi, piemēram, dabas atjaunošana, tostarp mitrājos un meža teritorijās, jo tie uzlabo attiecīgo ekosistēmu veselību un samazina sausuma ietekmi.

Primāri par dabas ugunsgrēku pārvaldību atbild dalībvalstis, kā arī reģionālās iestādes un zemes apsaimniekotāji, savukārt ES palīdz ar finansējumu, datiem un zināšanu apmaiņu.

Starp pašreizējām problēmām, kas kavē mūsu dabas ugunsgrēku novēršanas politikas efektivitāti, ir nekonsekventi dati, novecojušas apdraudējuma kartes, ugunsgrēka norises dinamikas modelēšana optimālajam līmenim neatbilstošā līmenī un pārrobežu un daudzējāda apdraudējuma risku novērtējumu ierobežota integrācija.

Šajā nolūkā monitoringa un agrīnās brīdināšanas pakalpojumu vajadzībām jau ir pieejami ES rīki, piemēram, *Copernicus* un Eiropas Meža ugunsgrēku informācijas sistēma (*EFFIS*), un dalībvalstis tiek mudinātas tos sistemātiski izmantot, lai atbalstītu dabas ugunsgrēku riska pārvaldību un lai tie palīdzētu dalībvalstīm izlemt, kuriem projektiem ir vajadzīgs finansējums. Komisijas mērķis ir uzlabot šos instrumentus un izstrādāt risku standartizētu modelēšanu ES līmenī. Dalībvalstis tiek mudinātas veicināt sauszemes dabas ugunsgrēku novēršanas pasākumu ieviešanu un uzlabot agrīnās brīdināšanas sistēmas, ugunsgrēku monitoringu, ugunsgrēku norises modelēšanu, riska novērtējumu un augstas izšķirtspējas datu izmantošanu lēmumu pieņemšanā.

Ņemot vērā, ka lielu daļu dabas ugunsgrēku izraisa cilvēka darbība, izšķiroša nozīme ir uzvedības maiņai. Novēršanas centienus var atbalstīt riska informācijas pieejamība un mērķtiecīga saziņa. Sagatavotības pasākumi ietver evakuācijas plānošanu, kopienas iesaisti un apmācību.

Dažos reģionos trūkst pietiekami apmācīta personāla un aprīkojuma. Ugunsdzēsējiem ir vajadzīga pienācīga aizsardzība, apmācība un atbalsts. ES mudina reaģēšanas pasākumus veikt, izmantojot Savienības civilās aizsardzības mehānismu, kas ietver ugunsdzēsēju iepriekšēju izvietojumu un kopīgas ugunsdzēsības gaisa flotes (*rescEU*) izveidi. Papildu centieni ir vērsti uz sadarbības, apmācības un analītisko spēju uzlabošanu.

Atzīstot, ka šajā jautājumā ir vajadzīga turpmāka rīcība, un ņemot vērā Komisijas paziņojumu par *dabas ugunsgrēku riska integrētu pārvaldību*, prezidentvalsts Kipras mērķis ir atvieglot darbu pie ieteikuma par dabas ugunsgrēku riska integrētu pārvaldību, par ko Komisija paziņoja minētajā paziņojumā. Ņemot vērā ieteikuma transversālo saturu, to apspriedīs Vispārējo lietu padomē. Lai šo procesu veicinātu un paturot prātā arī to, cik svarīgi ir stiprināt saikni starp novēršanu, sagatavotību, reaģēšanu un atveseļošanu, kā arī atbalstu, ko ar ES un dalībvalstu darbībām sniedz efektīvai īstenošanai, prezidentvalsts aicina ministrus apmainīties viedokļiem par šādiem jautājumiem.

- *Kā kopējā lauksaimniecības politika (KLP) apvienojumā ar citiem ES instrumentiem var labāk palīdzēt lauksaimniekiem, mežsaimniekiem un lauku apvidiem novērst un pārvaldīt dabas ugunsgrēku riskus, tostarp, spēcīgāk stimulējot zemes apsaimniekošanas metodes, kas samazina degmateriālu uzkrāšanos un uzlabo ainavas noturību? Kā šo atbalstu var vēl vairāk uzlabot, izmantojot papildu publisko un privāto finansējumu ārpus KLP satvara?*
- *Ņemot vērā, ka visā Eiropā pieaug dabas ugunsgrēku intensitāte un biežums, kā – lai uzlabotu noturību un aizsargātu lauku kopienas un ekosistēmas – var stimulēt ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu un stiprināt atjaunošanu un kā dabas ugunsgrēku riska novēršanu var labāk integrēt valstu meža rīcībpolitikās, atjaunošanas plānos un zemes izmantošanas plānošanā, jo īpaši savvaļas teritoriju un pilsētvides saskares punktus un teritorijās, kuras ietekmē zemes pamešana?*